

Izhaja vsak **torek** in **petek** v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljanj celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tabakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v „Narodni tiskarni“, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo „Gorice“. Oglasi se računijo po petstvih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 16 vin., 2-krat po 14 vin., 3-krat po 12 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Najemniški krajevar v Gorici.

II.

Vprašamo, kako je utemeljena nujnost, katero zahteva zakon. Mi menimo, da nikakor ne. Če ni bila stvar nujna leta 1896., ko je mestni zastop nameraval naložiti 2% na najemnino, da bi bil založil 9000 gld. primanjkljaja, je tem manj zdaj, ko se hoče z 1% založiti vsotico morda k večjemu 9000 K. Taka vsota zgine pri tako obširnem gospodarstvu, kakor je ono Goriškega mesta.

Mestni zastop lahko prigospodari pri drugih poglavjih svojega proračuna ali pa tudi lahko povikša doklade tistim davkom, katere je država v zadnjih letih znižala, namreč doklade ra hišarino in obrtarino in dotični davkoplačevalci bi malo ali nič ne čutili take obložitve.

Nujnost bi bila po naših mislih samo tedaj utemeljena v smislu zakona, ako bi si mestni zastop ne mogel drugače pomagati, nego najti takih dohodkov, za katere treba, da deželni odbor vporabi spočetka omenjeni zakon.

Sicer pa če pregledamo in pretehtamo proračun Goriškega mesta, najdemo še kaj drugega, kar nam še očitneje kaže, kako malo je utemeljeva nujnost take naredbe. Med potrebsčinami je dolga vrsta otroških vrtov, kateri stanejo mesto vsako leto obilnih 20.000 K. Otroški vrti pa niso taki učni zavodi, kojih vzdrževanje bi bilo mestu zakonito naloženo.

Navadno so to zasebni zavodi in le posebni oziri, ki nam Slovincem niso Bog ve kako prijazni, so pripravili mestni zastop do tega, da je naklonil otroškim vrtom prav izredno veliko skrb, večjo kakor morda, vsaj primeroma, nobeno drugo mesto našega obširnega cesarstva. Da pa morajo za te zavode vsi plačevati brez razločka, to gotovi ni pravično, kajti v Gorici živi mnogo slovenskih družin, je lepo število slovenskih hišnih posestnikov, še večje število slovenskih obrtnikov, da ne govorimo o slovenskih odvetnikih in uradnikih, katerih nihče ne pošilja svojih otrok v mestne šolske vrte, a doklade, ki jih vsi plačujejo na izravnih davkih in na užitnini, zalagajo v znameniti meri dotično občinsko potrebsčino.

Tako se godi, da moramo Slovenci v Gorici svoje otroške vrte, če jih hočemo imeti, sami vzdrževati, zraven tega pa po krivici pomagati vzdrževati italijanske šolske vrte, katerih ne potrebujemo in kateri

so prav za prav naperjeni proti nam. Enaka velja o vsoti 800 K, določeni v mestnem proračunu za društvo „Lega nazionale“ in o drugi svoti za ustanovitev italijanskega vseučilišča v Trstu. To so stroški glavnega mesta naše poknežene grofovine, v katerem imajo svoj sedež osrednji uradi, v katerem se sploh vse sredotoči in v katerem živi mešano prebivalstvo. Ti stroški bi se morali smatrati izrednim stroškom in bi se morala najti izredna založba od strani tistih, katerim prihajajo v korist. Mi v resnici ne razumemo, kako je mogel deželni odbor v tem slučaju spoznati, da gre za nujno stvar, vsaj o naših dveh zastopnikih bi sodili, da nista glasovala za to in da je sklep obveljal z glavarjevim glasom, kateri je najbrže pritrtil italijanskima odbornikom.

Nikjer drugod bi menda ne bilo kaj takega mogoče kakor baš pri nas na Goriškem, kjer imamo deželnega glavarja, kateri je ob enem predsednik italijanskega političnega društva — „Unione“.

Deželni glavar, ki je prvi poklican, da varuje pravice deželnega zbora, je tu se svojim glasom pomagal kršiti njegovo posstavodajno oblast. Njegovemu predniku se je tudi večkrat ponujala prilika, da bi bil kaj popustil od onih pravic, ki so zakonito pridržane deželnemu zboru samemu, a on se je tega odločno branil, vestno spoštovaje in izpolnovaje ustavo. Zdaj pa smo doživeli, kakor že omenjeno, da sam deželni glavar odloči se svojim glasom za očitno kršenje pravic deželnega zbora. Tako se godi, kadar ima dežela deželnim glavarjem moža, kateri visi s vsem svojim srcem na eni sami strani in kateri se strogo drži od strani italijanske stranke na Primorskem nasproti nam postavljenega načela — osar tutto!

Ko gre za koristi naše strani — ni nikdar izrednih naredeb na pomoč in še redne se pozablja. Molčimo o tem, da je goriški mestni zastop snedel dano besedo zastran prispevka za Vipavsko železnico — a omenimo le to, da je deželni odbor pooblaščen po formalnem dež. zbornem sklepu, izplačati 100.000 gld za nakup ustanovnih delnic za isto železnico, a da tega neče storiti in da se zaradi tega izvršitev dela, po katerem že dolgo iskreno hrepeni cela deželna stran — zavlačuje brez konca in kraja. Tu pa, ko gre za malo mestno korist — za borih 9000 kron, tu se celo krši ustava s pomočjo namestništva in samega deželnega glavarja.

„Vedno stojé na jedni nogi; gotovo bomo imeli kmalu snega. Tudi žerjavi letajo nizko; kmalo bo zima.“

Nekdaj je bila nastala suša, in vsa vas si ni vedela sveta; le Anisimič je hodil od enega do drugega ter je tolažil vse. „Dež, veter in solnce, vse je v božjih rokah, niti kaplje vode ne pride v izgubo, niti veter ne zašumi v nepravi čas po žitu!“ Ko je požgal solnčni žar, ali je bila toča vse pobila po poljih, vendar ni obupal; nego se udajal nekemu tužnemu miru.

„Kaj pomaga! Moramo moliti in prositi, da bode v bodoče bolje“, to so bile njegove besede. In jel je delati z novim zaupanjem.

Zupan ali odbornik ni bil Anisimič nikoli. Prosil je, naj ga ne volijo v častne službe; ali vendar je bil njegov svét najbolj poštet.

V občinskem javnem življenju odločujejo pravne lastnosti — kakor v omikanih društvih — in osebni vpliv je tu uprav tako očitni in važni. Tudi tu je od javnega mnenja zavisno manjše ali večje spoštovanje do kakih oseb ali rodbin. V vsakem kotu razpravljajo o delovanju tega ali onega in se razgovarjajo, komu bi bilo dati hčer ali kam naj se obrne sinko.

V edinosti je moč.

Spravna pogajanja med Čehi in Nemci, ki se vrše baš sedaj, privedejo morda vendar do kakega uspeha. Kako se pogajanja končajo, tega seveda že danes nihče ne more vedeti, ker se lahko vsak trenutek utegne kaj pripetiti, kar bi rešitev te zadeve onemogočilo.

Ako se pa sporazumljenje v resnici dožene — tedaj se moramo vprašati, kaj se zgodi v tem slučaju s Primorsko in Dalmacijo? To vprašanje je v tem trenutku velike važnosti. Med tem, ko se Čehi in Nemci medsebojno pogajajo, ostane na jugu vse pri starem ali se pa celo spremeni v škodo Slovencev in Hrvatov. Ta dva naroda se ne moreta ponašati z nikako pridobitvijo se strani sedanjega ministerstva, med tem ko so nasprotno Italijani že dosegli marsikako ugodnost. Italijanskemu gimnaziju v Pazinu n. pr. je podelilo sedanje ministerstvo pravico javnosti in ravno tako je izdalo naredbo v prilogi Italijanom z ozirom na mestne volitve v Trstu, ki se v kratkem izvrše in s katero naredbo nikakor ni zadovoljilo Slovencev.

Kot dognano dejstvo smatramo torej lahko to, da če se tudi dožene sprava med Čehi in Nemci, sedanjih odnošajev na Primorskem to ne spremeni, posebno kar se tiče jezikovnega vprašanja.

Ravno glede tega vprašanja pa smo danes na slabšem kot kedajin zato odkrito priznavamo, da ne pričakujemo od pravne akcije nikacega zboljšanja. Z ozirom na vpliv razmer prode v parlamentu vse, o čemur se Čehi in Nemci domenijo. Fluktuacije v večini so tu brezpomembne.

Vse drugače so pa razmere v južnih provincijah. Tu je vsako sporazumljenje popolnoma izključeno, ker so nasprotstva prevelika. Italijani vstrajajo pri privilegijah, ki so jih doslej uživali in se celo trudijo, da se jim ti privilegiji v Dalmaciji kot v Trstu postavno zagotovijo. Slovenci in Hrvati pa zahtevajo, da je Dalmacija hrvatska, v drugih primorskih provincijah naj se pa pripozna narodnostna ravnopravnost.

Ker je, kot rečeno, sporazumljenje ali poravnava teh nasprotstev nemogoča, vprašati se moramo, kdo prav za prav uravna jezikovne odnošaje v Primorju? Morda deželni zbori? Pa saj vemo, kako je z deželnimi zbori v Trstu, Gorici in Istri. Na Goriškem deželni zbor sklepčen ni, v Trstu in Istri so pa Slovenci in Hrvati radi neu-

godnih razmer izključeni iz tega zastopstva. Italijanska večina v teh deželnih zbori ne pripozna Slovincem in Hrvatom nikakih pravic.

Seveda bi se jezikovno vprašanje dalo urediti potom ministerijalnih naredb, vemo pa prav dobro, koliko so take naredbe vredne. Badeni je izdal naredbe za Češko in Moravsko, Gautsch jih je preustrojil, na kar jih je Klary popolnoma odstranil. Kar podeli eno ministerstvo, pa zopet lahko vzame drugo. Preostaja torej še državni zbor. Tu odločujejo razmere v večini. Sedanja večina se lahko izreče za jezikovno ravnopravnost, sledeča večina pa utegne zopet Italijanom vrniti njih privilegirano mesto.

Utegnil bi kedo temu ugovarjati s trditvijo, da se tudi postave lahko predrugačijo. To je resnično in pravilno, ker v političnem boju mora vsaka stranka skrbeti za uresničenje svojega programa. Narodnostne pravice pa bi ne smele biti odvisne od slučajnih sprememb v parlamentu. Vporaba jezika ne sme biti odvisna od ministerstva ali pa večine, ki je slučajno na krmilu. Vsakemu narodu morajo biti zagotovljene narodnostne pravice. Pri nas tega, žal ni. Tu se stranke ne ločijo v liberalce, konservativce, radikalce itd., kot v drugih deželah, ampak ločijo se po narodnosti. In radi tega ne poneha narodnostni boj, če se tudi doseže sprava med Čehi in Nemci.

Vprašati se moramo torej, kako stališče naj zavzemajo Slovenci in Hrvati. Po našem mnenju bi moral biti cilj Slovencev in Hrvatov edinstvo v smislu programa, katerega je razvil dr. Ferjančič v delegacijah. Slovenci in Hrvati naj bi najprvo stremili po narodni in teritorijalni edinstvi in potem sami odločili glede jezikovnega vprašanja. Vresničenje državnopravnih zahtev in dosega edinstvi, to naj bi bilo vrhovno načelo.

„A. T.“

Dopisi.

Tomaj, 16. febr. 1900. V „Soči“ št. 17, od 10. febr. 1900 se je g. Grilanc močno razkoračil nad volilci g. grofa Coroninije, poleg tega pa ni pozabil moje malenkosti, kot da bi bil jaz glavni vzrok, da niso Staničevi zmagali. Še volilec nisem bil. V svojem dopisu trdi, da, ko je vstopil v dvorano „pri vagi“, je bilo notri nad 50 ljudi, med temi največ agitatorjev. Moj Bog, pa

vadljati med svojimi sinovi. In zreb je zadel Bazilija. „Bazilko!“ reče najmlajšemu: — „golobček moj, — pristopi bliže!“ In zopet mu dene roko ua glavo, pogleda mu v oči in za nekaj časa je spravil te besede iz sebe: „Vedno si mi bil priden sin, bodi tudi priden vojak našemu carju“. In objel ga je še enkrat, blagoslovil ga ter odšel iz dvorane.

Opazovanje je napolnjevalo vse njegovo življenje in vravnalo vse njegovo početje. Ničesar ni storil, da bi prej ne bil preudaril gotovih znamenj, ki jih je vtisnila božja priroda kot nežna mati — v svoje obličje v pouk človeku, ki se jej je udal sé svojim življenjem. Ali v teh znamenjih ne govori božji glas do nas.

Ali ni šlo uprāv za to tako mirno in varno življenje tega starega kmeta, ker je znal poslušati ta skrivnostni glas?

Če tudi se kdo nas čuti pod vplivom prirode, vendar ona ne govori k nam tako umevno kakor kmetu. Okolnosti, v katere nas je postavila naša usoda, — nas ločijo od neposredne in nežne zveze s prirodo. Njena krasota nas očaruje le mimogrede, oni pojavi, ki se jim čudi z prva naš um, nam služijo le za suhoparne teorije in preiskovanja.

L I S T E K.

Ivan Anisimič.

Ruski (=Oahare) spis. D. V. Grigorovič, posnel Gregorič.

Za vsako potrebo je imel svoje lastne nazore, ki so bili nasledek njegove mnogoletne skušnjaje in na katere se je tudi zanesel. Nekoč je mnogo deževalo celo spomlad, zemlja je bila namočena kot močvirje, in vsi so se bali za spomladansko setev. Le Anisimič je ostal dobre volje, da-si bi se bil moral vprav on največ bati; kajti razzen polja ni imel s čim se živiti. Ali trdil je v enomer: da bode poleti vedro in da se še vse popravi. Za to nadejo pa ni imel drugega vzroka nego to, da je o sv. Jakobu solnce na jasnem vzhajalo in da se ves dan ni pokazal oblak na nebu. Če se je odvajala reka zgodaj v spomladi, pa mu je bilo nevarljivo znamenje, da bode ugodno leto. —

Njegovo prerokovanje se je navadno izpolnovalo, in njegovo opazovanje ga je redko varalo.

„Kaj gledaš tako na loko?“ reče mu sosed, „ali opazuješ konje.“

„Ne, gledam gosi.“

„In zakaj pa to?“

recite, da teran ni ne vpliva imenitno. G. Grilanc nas je hkratu mesto 30 kar 50 videl. Še, en „firkele“, pa bi nas videl 60. To je menda tudi propalega kandidata za sluga, da kdor teran pije, vidi dvakrat toliko. Toraj slepci na noge, za vas je zdravilo!

Ko je bil g. Grilanc že v dvorani, ni nihče nas več znal govoriti, ampak kar kričali in tulili smot. No, saj nam Kraševcem ni zamere na tem, kajti g. Grilanc je rojen in vzgojen v Banaju (tako rečejo namreč onemu delu Krasa), tam ne poznajo tuljenja, ampak so za sto let pred nami — golčijo — kar se je dalo tudi z govora gosp. Grilanc razvideti, ker saj jaz, ki sem poleg njegove goxorniške tribune stal, nisem ničesar razumel.

Dalje golči tudi nekaj o ukradenih volilcih, zakaj pa? Zato, ker dva njihova volilca sta bila toliko razsodna, da sta se čutila poklicana voliti za kmečke občine poslanca in to z sovohlci kmetovalci, ne pa z samo „inteligenco“, o kojoj nam je g. Grilanc besedičil, da je edino za Staniča.

Gospoda naj le uganja burke, kmetovalci in prijatelji istih pa glejte kam Vas hoče intelligenca spraviti.

G. Grilanc trdi tudi, da sem zaréncal: „Posluš! Grilanc ima besedo“. No, na vse moje rečanje le ni hotelo biti iz Grilancovih ust nobene besede, čeravno se je bil z svojim sodrugom dvakrat posadil na ogradije potropljive stolice. Ker sta se gg. naveličala tega stopicanja na stolice in ker so nekaterim že smeha trebuh pokali, odpihala sta jo zopet k „inteligenci“, koja jih pa drugikrat ne pozna, ampak le takrat, kadar jih neobhodno potrebuje.

To je resnica, kateri pritrđi vsih 30, oni večer tam zbranih gospodov in ne kar kvasi „Soča“. Omenim naj, da je bilo med „inteligenco“ oni večer tudi nekaj kvasov, vsaj enega sem slišal, ki je govoril nekaj o kvasu.

No, volitev je končala, tudi nekaterih Coroninijevih volilcev oprijela se je bila žalost in kes oni dan.

Še preden je volitev končala, izpolnila se je ena Staničevih obljub. Vse kraške senožeti so bile kamnja čiste, žal da ta presneti sneg se ni mogel krutemu dežju braniti in da je s tem zopet spravił naše senožeti v oni stan kot so bile, namreč, da se še kamnje vidi.

Seveda so nekateri Staničevih volilcev, posebno oni s sp. Krasa, pričakovali šestega dne, da se odpeljejo po Staničevi železničarji domov, a zaman, ni jo hotlo biti, morda radi snega. To so kunštni Stanjelci takoj vedeli in odpeljali so se rajši z vozovi že isti večer domov. Dva volilca iz Pliskovice čakala sta do jutra, uverjena, da železnica mora priti, a ker je le ni bilo, oditi sta morala, ker je zvonilo v šolo. Tako in enako so živeli vsi na troštu; nekateri so si mislili, sedaj ko sneg gre, bo najboljši raztrosil ona umetna gnojila, ki nam jih vlada da zastonj, kar je tudi njih kandidat obljuboval.

Še nekaj. Nekdo iz Dutovlj mi je rekel, da stvar obžaluje in, da najrajši bi se vrgel v plovbeni kanal, ki vodi z Dunaja v Trst.

Neka patentirana šema iz Avbera mi podtika v „Soči“ gole neresnice, ker pa mi

Kmet pa sprijaznuje s narodo od zibelj, udaje se njenim zakonom in živi z njenim življenjem; vse njegove radosti in vse njegovo gorje izhaja tako rekoč iz njene roke. In naroda — kakor bi se spominjala odločnosti kmetove in bi jo ganila njegova otročja udanost — sleče se sebe svoje zagrinjalo in mu odkriva svojo notrajnost. Ona mu govori v razvijajočem se listu, po solčnem vzhodu, v migljanju zvezd, v pihljanju vetra in s tisočnimi drugimi glasovi, ki ostanejo nam nerazumljivi jeziki. Kdor se je bavil le z računmi o poljskem gospodarstvu, ta nikdar ni umel one poezije, ki počine v prijaznosti s poljem in narodo. Mnogo rečij je na svetu, katerih jasnejše strani so pristopne le srcu.

Kdo vé, kaj si misli in čuti kmet, ko gre gledat jasnega večera svoje njive? Ali mari smeh na njegovem obličju in radost v njegovem sreju izhaja le iz nadej na bodoči dobiček? Morda se spominja onega jesenskega dne, ko je sejal, in ko je to setev v prvo pokropil dež. Morda se spominja. Ohi stokrat srečnih dnij, ko je videl: kako je golo polje — ki ga je bil obdelal začelo oblačiti gosto zelenje. Kaj je poezija

nedostaja časa ali sploh ker ga nimam toliko kot on, ki zraven svojih debelih lic prosi povišanja plače, spregovorim prihodnjic kaj več o tem in pokažem mu, kdo je denar trosil.

Černe ml.

Dobravljje, 19. febr. 1900. Do sedaj se je malo slišalo iz naših Dobravelj, od sedaj naprej, kadar bo prilika. Ni dolgo od tega, kar smo čitali v listu „Gorica“, da se je ustanovila „Hranilnica in posojilnica v Skriljah“. Žal, da ni še dobljeno dovoljenje ali kadar bode, hočemo složno in vstrajno podpirati ta prekornisti zavod zato, ker stoji ravno ob periferiji naše občine. Sedaj smo pa mi Dobraveci osnovali „Bralno in pevsko društvo“ za občino Dobravljje. Žal, da med ustanovniki društva, pogrešamo nekatere trgovce in posestnike, kateri se za druge reči prav bahovito znašajo. Vsa čast gosp. Antonu Vrčonu, trgovcu in predsedniku „Hranilnice in posojilnice v Skriljah“, kateri nam je preskrbel pravila, ter nam še obljubil podporo 20 K za naše društvo. Hvale je vreden tudi pevovodja g. Anton Brataševec, kateri je že do sedaj naučil par komadov narodnih pesmi našo ukaželno mladino.

Dobravec.

Politični razgled.

O položaju.

Včeraj se je posvetovalo ministerstvo o izjavi, kateri naj bi dal ministerski predsednik vit dr. Koerber v prvi seji novega državnozbornskega zasedanja glede stališča, katero bo isto zavzemalo nasproti narodnostnim in narodno-gospedarskim vprašanjem. To izjavo pričakujejo vse državnozbornske stranke z jednako radovednostjo. Najbrže pa bo ta dr. Koerberjeva izjava isto tako plehka ter isto tako nejasna, kakor so bile do zdaj vse izjave njegovih prednikov. Očlikovala se bo najbrže s tem, da ne bode zadovoljila nobene stranke. Par dni nas še loči od otvoritve novega državnozbornskega zasedanja — in vendar se ni še nobena stranka izrekla, kako misli nastopiti v očigled sedanjim razmeram.

Le nekateri češki listi so pisali pred nekaterimi dnevi, pa Čehi nikakor ne opuste najostrejšje opozicije, ako se ne ugodí njih zahtevam glede notranjega uradnega jezika v izključno čeških okrajih. Te dni je bil brzojavno poklican na Dunaj načelnik kluba državnih in deželnih čeških poslancev dr. Skarda in je najbrže tudi konferiral z ministerskim predsednikom dr. Koerberjem. Dunajski listi so pisali pri tej priliki, da je pričakovati raznih izjav, katere bo dal dr. Koerber češkim prvakom glede notranjega uradnega jezika, ali danes ne ve nikdo kaj povedati o kakih izjavah. Spravne konference se nadaljujejo, ali kakor mačka okolo skledje vroče kaše, tako se obnašajo zastopniki oboje narodnosti glede vprašanja notranjega uradnega jezika.

Sporazumeli so se načelno glede volilne reforme za češki deželni zbor, tudi glede deljenja deželnega zbora v tri kurije namreč v narodno češko in v narodno nemško kurijo in pa v kurijo veleposestnikov si niso načelno nasproti — ali kako se bodo obnašali Nemci nasproti Čehom, ki pridejo ti z svojo zahtevo češkega notranjega uradnega jezika — o tem ne črhne nikdo besedice.

Pa še nekaj je, čemur bodo Nemci najbrže ugovarjali odločno. V moravskem oddelku spravne konference so Čehi zahte-

drucega, nego živa predstava o mirnih in minulih radostih?

Res, da tudi kmeta zadevajo neuspehi, neprijetnosti in britkosti; ali prijazno občenje s narodo odvezema ji to želo in njegova duša se utolaži. In za res, koga hoče dolžiti? Ali dežek, ki ni padel ob pravem času na njive? Ali pozno spomlad ali zgodnjo zmrzal, ki zadržuje vzrast trave in ozimne? Ali glodajočega črva ali točo, ki se je vsula na žito, katero se blesti v junijevem solncu? Nikdo ni tega kriv. „Nesreča ne izhaja vselej od človeka: koga je bilo tako vseč,“ tolaži se ruski kmet. In naj bi bil tudi ves njegov trud zastonj, vendar njegova duša ne pozna razduženosti in njegova usta ne izrekó bogokletne besede. Saj ga je učilo preprosto življenje: da zida pri svojih naklepih in namerah na voljo najvišje Previdnosti. Odtod njegov duševni mir, ki ga morda zastonj iščemo v visokih društvih in v mestih, kjer je več ali manj vsak odvisen od volje drugega „smrtnika“.

In življenje mu mineva ravnomerno, tiho, in ni mu treba kratkočasja. Jedva verjšje očem! Pogledaš na oblok, in solnce se že spet nagiba k zapadu.

vali, da se Šlezke ne izključi iz teh pogajanj — a Nemci so tomu ugovarjali. Vse to so znamenja, ki nam kažejo, da nade naših oficijov, — ki jih stavijo na dosedanja vspeh konferencij, — so prezgodnje in da bodemo stali ravno na dan otvoritve državnega zbora prav tam, kjer smo se nahajali — ob zaključenu zadnjega državnozbornskega zasedanja. Ker pa ni nobene gotovosti ne na to, niti na ono stran, je radovednost glede osode prihodnjega državnozbornskega zasedanja precej opravičena in to tem bolj, ker se dogodi prav lahko, da bode razpuščen državni zbor, ako ne pride med Čehi in Nemci do nikakega sporazumljenja. Listu „Information“ se namreč poroča, da se vlada ne boji več obstrukcije, naj bi se hotela vganjati pa ta od kojisibodi strani. Po tem poročilu, bi sedanja vlada v takem slučaju ostala — no zginil bi državni zbor.

Žuga se torej z razpustom državnega zbora, če ne morebiti še s čim drugim. Tak je torej danes naš notranji politični položaj. Nejasnost in nestadnost na vse strani. Mi Slovenci lahko mirno pričakujemo vsakotero eventualiteto, posebno pa tukaj na Primorskem. Zgubiti ne moremo itak nič. — Naj se zgodi že to ali ono — obesati — nadjamo se, nas vendar — le ne bodo še začeli.

Novi moravski namestnik.

Na mesto Spens-Bodna, ki je postal justični minister, je bil te dni poklican grof Zieroton — ki je do zdaj itak že služboval pri moravskem namestništvu.

Mož sam na sebi, da je zmeren in je kot poslanec tudi pripadal srednji stranki v moravskem deželnem zboru. V upravi trde listi, da je posebno podkovan. Čehi pa niso tudi zaradi tega z njegovim imenovanjem popolnoma zadovoljni, ker ne zna baje dobro češki in pa ker ima nanj že precej vpliva baron Chlumski.

Ostale stranke desnice in Čehi.

Na dnevnem redu prve državnozbornske seje je tudi dovolitev kontingenta novincev za leto 1900.

Vse je torej odvisno od Čehov, ako se vsprejme ta vladna predloga ali ne. Ako začnejo Čehi koj v začetku obstrukcije češ, ker se im ni izpolnila zahteva glede notranjega uradnega češkega jezika, je gotovo, da otemogčijo vsako redno državnozbornsko delovanje.

Z ozirom na to priobčuje nedeljska „Reichswehr“ pismo, doposlano jej, kakor trdi ona, od uglednega parlamentarca in desničarja — v katerem se grozi Čehom, da jih bodo popustile vse druge stranke desnice ne izvzemši Jugoslovanov, ako bi hoteli z obstrukcijo zaprečiti vsprejem zgoraj omenjene zakonske predloge, kajti, trdi dotični parlamentarec, od vsprejetja te zakonske predloge je odvisna usoda državnega zbora in bi postala parlamentarna kriza takoj najakutnejša, ako bi se ta predloga ne vsprejela gladko.

So li to le grožnje na pol uradnega lista ali pa še kaj več — tega ne vemo.

Nasilstva razkralja Milana.

Nedavno se je raznesla vest, da je bivši srbski kralj Milan takorekoč oropal srbsko vojno blagajno. „Narodni Listy“ so priobčili o tem natančno poročilo, ki je sila zanimivo. Isti čas, ko se je izvedelo o tej Milanovi tatvini, došlo je tudi poročilo, da je umrl srbski vojni minister Vučkovič. „Njegova smrt,“ pišejo „N. L.“ „je v najožji zvezi z Milanovim poneverjenjem.“ — Srbija je naročila na Francoskem 40 do 50 topov. Topovi so bili že dogotovljeni in srbsko ministerstvo je že pripravilo plačilno svoto 10 milj. dinarjev, ko dospe v Belgrad novica, da topov akoravno so gotovi, ne morejo poslati. Vojni minister je nato naglo odpotoval v Pariz, da reši topove, a bilo je že prepozno, ker so bili srbski topovi že na potu v Transvaal, kjer sedaj Buri že veselo streljajo z njimi na Angleže. Milanu je bilo to seveda zelo ljubo, denar za topove je vtaknil v svoj vedno lačni žep. Minister je o tem zvedel na poti iz Pariza v Belgrad in revež je bil v takem položaju, da mu ni preostalo drugega, nego naglo umreti. Srbskemu kralju Aleksandru je bilo postopanje očetovo že odveč in mu je menda očital njegovo počenjanje. S tem je tudi v zvezi degradacija Milana. Poprej je bil generalisimus, zdaj pa je le „armijski general“. V obče prevlada v Srbiji mnenje, da je Milan svojo vlogo že odigral. Blaganje so prazne, kredita Srbija nima nikjer, narod je radi velikanskih davkov, kazni in „radovoljnih doneskov“, katere so politične oblasti iztisnile z njega, tako obupan, da je prevrat srbskih odnošajev le še vprašanje časa. Vestem o pomiloščenju po nedolžnem obsojenih radikalecv v Srbiji nihče več ne veruje. Obsojenci, posebno Protić, Zivković in polkovnik Vlakjo morajo v Krugujevacu v najhujšem mrazu težko delati.

Iz tega vsakdo uvidi, da je za Srbijo zadnji čas, da se znebi nadloge — Milana.

Umor turškega skrivnega agenta Rusa Litovskega v Bukareštu.

V Bukareštu v Rumuniji so našli v noči od 13. na 14. t. m. na ulici mrtvo moško truplo z v tla obrnjenim obrazom.

Sodnijska komisija, ki je truplo preiskovala, je našla pri mrliču papirje, iz katerih se je dognalo, da je umorjeni nek Litovski, Rus, a skrivni turški agent. Policija je na to aretirala bulgarskega študenta Trifanova kot sumljivo osebo, ki bi bila znala provzročiti ta umor. Trifanov je povedal policiji, da on ni sicer morilec, da morilec pozna. Ta je namreč nek Iljes, ki se je pripeljal dan prej v Bukarešt namenoma, da umori Litovskega. Litovski kot skrivni turški agent, je namreč v Turčiji hudo preganjal Bulgare, pobegle v Turčijo. Vsled tega je sklenil izvrševalni bulgarski narodni odbor za Macedonijo, da se Litovskega umori in je izvršitev tega sklepa poveril Iljesu. Čez nekaj časa se je posrečilo policiji, da je prišla Iljesa. Iljes je iz začetka tajil trdovratno, udal se je pa, ko je izvedel, da je Trifanov vse razkril. Vprašan Iljes, kako da opravičuje ta svoj čin, je rekel, da je prepričan, da je ravnal dobro ter da je izvršil veliko patrijotično delo. Povedal pa je tudi, da je on morilec Stambulova. Ta izpoved je napravila velikanski vtis na javnost, kar je popolnoma umevno, ker so pred leti na Bulgarskem že jednega obsodili zaradi Stambulovega umora. Knez bulgarski je poprosil takoj rumunsko vlado, da mu o vsi zadevi podrobno sporoči.

Vojska v Južni Afriki.

V London je dospela 16. t. m. brzojavka od Lord Roberts, ki naznanja, da je prišel general French s svojim vojem, ki šteje baje 30.000 mož, večinoma topničarstvo in konjištvo v Kimberley. Ako je ta vest resnična, je tudi popolnoma opravičeno veselje, katero je vzbudila ta brzojavka v Londonu. Mesto Kimberley so oblegali Buri že 120 dni in zaman so bili vsi napori generala lorda Methuena, da bi je osvobodil ter prepodil od tam Bure. Prebivalci v njem so se nahajali v strašanski stiski, primanjkovati jim je začelo živeža, bolezní so začele hudo razsajati v njem in udati bi se moralo vsak čas, ako bi je ne rešil general French — ako je je sploh rešil. Zgoraj navedena brzojavka se nam zdi pa tudi radi tega nekoliko neverjetna, ker ne omenja nikake bitke, katero bi bil imel general French z Buri. Človeku ne gre torej v glavo, kako bi Buri prepustili Angležem tako važno točko brez vsakega upora. Ni verjetna zatorej verzija nekaterih listov, ki menijo, da so Buri s tem, da so se umaknili pred Frenchom brez boja, najbrže nastavili Angležem kako past. Vsaj tako da se je baje izrekel tudi dr. Leids, zastopnik Transwala, ki se mudi te dni v Bruselju. Za danes je kakor rečeno vsa ta zadeva neka uganjka, ki bode pa v malo dneh rešena.

Domače in razne vesti.

Imenovanje. Pravnik gospod Franc Bručić je imenovan praktikantom pri c. kr. dež. sodišču v Trstu.

Odlikovanje. — Janez Perko iz Podgore, delavec v strojarnici Dörflesovi v Gorici, je odlikovan s častno svetinjo, katera se mu je izročila 14. t. m., in to za štiridesetletno pridno delovanje pri enem in istem gospodarju. Perko, ki je še čil, praznoval bo 12. junija petdesetletnico, odkar je delavec v omenjeni strojarni.

„Il Friuli Orientale“ je priobčil te dni tako strupen in nesramen članek o dr. Gregorčiču in grofu Coroniniju, kakoršne smo doslej čitali le v — „Soči“. Sploh je zelo dvomljivo, da bi se bil ta izvržek rodil v laškem taboru. Pa naj si bode temu že tako ali tako, faktum je, da se ponaša goriško mesto z banditskimi pisaci — par excellence.

Proračun goriškega mesta za leto 1900. Še ni potrjen. V smislu neke naredbe višje finančne oblasti — se pa ne smejo pobirati doklade na užitnino, dokler ni račun potrjen, oziroma dokler ni pobiranje doklad dovoljeno. Pa tudi ko je pobiranje teh doklad dovoljeno — imajo se iste pobirati le od tistega dne najprej, ko je bilo dovoljeno njih pobiranje, nikakor pa ne od poprej.

Deželni odbor je razposlal pred par leti v tem smislu okrožnico vsem županijam in municipijem. Ko ni torej proračun za mesto goriško še potrjen in niti ni dovoljeno pobiranje doklad za leto 1900, smo mi jako radovedni, jeli in kako se pobirajo v goriškem mestu doklade na užitnini za mesec januarij in februar tekočega leta.

Kupčija z glasovi brez prič. Zadnja „Soča“ trdi, da se vrši kupovanje glasov navadno brez prič. Mi nismo pač nikdar zanikali, da bi „Soča“ in njena okolica ne vedela tega in nočemo niti danes zanikati, da ne bi imela „Soča“ in njena okolica v tem pogledu tudi dovolj skušenj. Vsakemu svoje!

Dopisniku iz Komna v zadnji „Lazitorbi“. Vi hočete z Vašimi dopisi, ki Vas stanejo gotovo mnogo duševnega napora, po sili dokazati, da izhaja človek iz opice. Svetujemo Vam v Vašo korist, da se vendar nikar ne mučite toliko, ker je ves Vaš trud zastonj. Nas vsaj ne bode te nikdar — o tem prepričali!

S Krasa nam pišejo: Borimo se za stvar pa ne za osebnosti, tako nekako modruje dopisnik iz Krasa v zadnji številki „Soče“. Za kako stvar pa se borijo ti komenski dopisniki? Znani „pek“, hud agitator za „Sočinega“ kandidata je izustil na dan volitve v Sezani te-le krlilate besede: „Saj gre ves ta boj le za oslovo senco“. No, ne da se tajiti, nekaj idealnega je pač na tem in pa saj imajo ljudje različne okuse ali bojimo se, da bodo dobili ti gospodje med praktičnimi Kraševci vendarle malo pristašev, ki bi šli z njimi v boj za tako stvar.

Nove orglje so postavili v cerkvi sv. Ivana v Gorici, kjer ima ob nedeljah in sploh mladina c. kr. velike realke svojo mašo. Dotični prispevek je zložil učiteljski zbor velike realke, dijaki in pa nekateri prijatelji na realki učeče se mladine in to v spomin petdesetletnega vladanja cesarjevega. Orglje sta baje postavila naša slovenska rojaka Zupan iz Kamnegorice na Gorenjskem ter jih hvalijo strokovnjaki kot prav dobro delo.

Vabilo k predpustni veselici „Narodne Čitalnice v Cerknem“ katero privedi v svojih prostorih dne 25. svečana 1900. Vspored: 1. F. S. Vilhar: „Naša zvezda“, moški zbor. 2. Ant. Nedved: „Želje“, samospjev. 3. S. Gregoričič: „Jeftejeva prisega“, deklamacija. 4. P. Hug. Sattner: „Naša pesem“, mešan zbor. 5. G. Ipacec: „Domovini“, moški zbor. 6. F. S. Vilhar: „Mornar“, samospjev. 7. Ant. Nedved: „Oblakom“, mešan zbor. 8. „Prevarjen skopuh“: šaloigra v 2 dejanjih. Spisal ** 9. Srečkanje. 10. Prosta zabava in ples.

Med posameznimi točkami svira oddelek rudniške godbe iz Idrije.

Začetek točno ob 6. uri zvečer. Ustopnina za neude 40 vin. udje prosti. Ustopnina k plesu za ude 60 vin. Ustopnina za neude 1 K. 20 vin. Vstop dovoljen le udom in vabljenim.

ODBOR.

Za slov. sole v Gorici došli so (III. izkaz) od 3. do 16. februarja 1900 podpisane odboru sledeči doneski:

Narodna Čitalnica v Kanalu	10—
Plohl Fr., c. kr. prof. v Gorici	2—
Leban Ignacij, župnik v Batujah	10—
Kroupa Miroslav, kurat v Lomu	2—
Hribar Ivan, župan v Ljubljani	10—
Novak Josip, župnik v Povirju	10—
Podgornik Fr., posest. v Gor. Tribuši	2-20
Presel Ivan, trgovec v Gorici	10—
Šavle Peter, trgovec v Čepovanu	5—
Gerbec Anton, Dobra	2—
Brezavšček And., župnik v Ribembergu	10—
„Novaški“ letnino in za zlato knjigo	11—
L. Vodopivec	5—
M. Vodopivec	5—
Peternel Jurij, dekan v Kobaridu	10—
Peternel Henrik, kap. v Gorici za jan.	4—
Gabrijelčič Miha, sodni svetnik	2—
Premrov Miroslav, not. kand.	2—
Likar Gašpar, trgovec v Gorici	2—
Kopač Marička, trgovka v Gor.	1—
Novak Gustav, c. kr. profesor	2—
Pirjevec Ivan, c. kr. svetovalec	2—
Konjedic Rudolf, trgovec v G.	2—
Dr. Papež	2—
Dr. Franc Kos, c. kr. profesor	10—
Jakončič Anton, veleposestnik	2—
Koren Anton, trgovec v Gorici	2—
Bežek Viktor, c. kr. profesor	2—
Blažon Franc, železn. uradnik	2—
Kavčič Josip, c. kr. notar	2—
Bolk Leopold, velepos. (za 2 meseca)	4—
K. I. A. na saldo ustanovnine	50—
Skupaj	197-20

V Gorici, 16. febr. 1900.

Odbor društva „Šolski dom“.

Rudokop na Predelu. Anton Štrukelj v Logu je našel na Predelu bogate žile rude cinka in svinca. Čim dalje koplje, bogatejša je ruda.

„Russkij kružok“ v Idriji je kljubu vladni nagajivosti srečno stopil v življenje in pričel svoje delovanje.

Penzijski zaklad za člane slovenskega gledališča se ustanovi v Ljubljani. Na korist temu zakladu je privedilo 17. t. m. obje slovenske drame in opere gledališki večer, ki je obsegal akademijo, orfeum, gledališko razstavo itd.

Umrli je v Ljubljani dne 13. t. m. proš. dr. Anton Jarc, star 87 let. Pokojni je bil svojedobno učitelj in začasni ravnatelj na ljubljanski gimnaziji, pozneje je bil več let šolski nadzornik srednjih šol na Hrvaškem, od tam je prišel na Kranjsko za deželnega šolskega nadzornika do Pirkerja. Ko je stopil v pokoj, sodeloval je marljivo po raznih narodnih društvi v Ljubljani. N. v m. p.

Italijani za Čiče. Pod Učko goro v Istri je več vasi, kojih prebivalci so pristni Čiči. Za te Slovane so se začeli brigati primorski Italijani ter oni iz kraljestva. Ustanoviti jim nameravajo — italijanske otroške vrtece. Seveda vse iz nesebične ljubezni do pozabljenih Slovanov.

Telefon Reka-Dunaj. Dne 13. t. m. zjutraj je bila javnemu prometu izročena telefonska črta Reka-Dunaj.

Pred celjsko poroto. Te dni se je vršila pred celjsko poroto obravnava proti g. učitelju Fr. Gostinčarju, ki je o priliki izleta čeških in slovenskih visokošolcev v Celje ponoči od 9 na 10. avgusta m. l. v silobranu proti tolpi nemških napadalcev obstrelil bivšega trgovskega potnika, sedanjega trgovca po „Südmarkini“ milosti, Jos. Pollantza. Sodnemu dvoru je predsedoval pl. Wurmser, votanta sta bila svetnik pl. Fladung in pristav dr. Stepischnegg, sodna zdravnik dr. Keppa in dr. Jesenko, drž. pravdnik Ekl, zagovornik dr. Hrašovec. Obravnava se je vršila skoraj vseskozi v nemškem jeziku, tako je bila nemška obtožnica, nemško zasliševanje in zapriseganje prič, nemški je bil pladover drž. pravdnika, nemški seveda govor Pollantzevega zastopnika, nemška izjava zdravnikov in nemški tudi zagovornikov govor. Samo nekatere priše so bile zaslišane slovenski, njihove izpovedbe pa so se prevedle tudi na nemško. Med porotniki je bilo 9 Nemcev in 3 Slovenci.

Sodišče je obsodilo g. Fr. Gostinčarja na mesec dni priprostega zapora in na plači 1880 kron ranjenemu napadenemu Pollantzu.

„Domovina“ obsojena. Celjske „Domovine“ odgovorni urednik Ante Beg je bil minolo sredo obsojen na tri tedne zapora. „Domovino“ sta tožila zdravnik dr. Golitsch in dr. Jesenko, ki sta se čutila žaljena, ker je „Domovina“ pisala, da so zdravniki Giseline bolnice pokopali živega bolnika. Upravitelj tiskarne Ivan Spindler je bil oproščen.

Celjski Ambroschitsch, urednik lista „Deutsche Wacht“, je bil zaradi razžaljenja dr. Sernca, dr. Hrašovca, učitelja Gostinčarja in Sokolov obsojen na 200 K globe.

Shod poštarjev. Vsem deželnim pošt-nim uslužbencem Avstrije brez razločka službe in spola! Na podlagi vsestranske vzajemnosti obstoječih društev poštarjev in društev poštних odpraviteljev avstrijskih, v svrhu pogovora in pospeševanja stanovskih interesov vseh deželnih poštних uslužbencev brez razločka, bo de se vršil dne 6. marca t. l. ob 10. uri splošni shod poštarjev in poštних odpraviteljev v „Ljudski dvorani nove magistratne hiše na Dunaju“. Vsi tovariši in tovarišice vabijo se tedaj tem potom, da se udeležijo, kar mogoče naj-mnogobrojneje v namenu velikanske manifestacije glede neznošnih sedanjih trajajočih stanovskih razmer.

Stalen akcijski odbor.

Stari srebrni drobiž in stari krajcarji. Finančno ministerstvo ravnokar objavljaja, da bodo cesarske blagajne (torej samo v glavnih mestih), srebrni drobiž stare veljave sprejemale še do 15. februarja leta 1901., a le za polovico imenske vrednosti. Stari krajcarji in polkrajcarji pa se kot plačilo sploh ne bodo nikjer več sprejemali, pač pa pri gori imenovanih blagajnah do 30. junija l. l. zamenjavali za polno ceno; od tega dne naprej do 30. junija 1901. pa le za polovico imenske vrednosti.

Kolek kvart — povišan. — Od prvega marčija tega leta naprej se, vsled naredbe finančnega ministerstva, poviša kolek od vsakovrstnih igralnih kvart še za jedenkrat toliko, kakor je bil doslej v veljavi.

Toliko na znanje našim kvartopircem.

Jako važna razsodb upravnega sodišča v zadevi osebno - pridobninskega davka. Minule dni se je vršila pred upravnem sodiščem na Dunaju jako zanimiva razprava glede odmerjenja osebno-dohodninskega davka.

Nekemu davkoplčevalcu na Češkem je dotična komisija svojevoljno izdatno povišala svoto letnih njegovih dohodkov, ki naj bi služila kot podlaga za odmerjenje osebno dohodninskega davka ter se ni nič ozirala na svoto, katero je sam označil v svojej napovedi kot letni dohodek.

Stranka je ugovarjala proti takemu postopanju pri drugi instanci, a ta je odbila njen ugovor ter potrdila odmero davka v smislu dotične komisije. Proti tej razsodbi je vložila stranka ugovor pri upravnem sodišču, ki je o tem tudi razpravljalo minole dni. Zastopnik ministerstva je trdil, da morajo letni dohodki biti na vsak način večji nego jih je izkazala ter napovedala stranka, ker bi inace stranka s takimi dohodki nikakor ne mogla obiskovati vsako leto zdravilišč in kopelji. Zagovornik stranke se je pa postavil na stališče, da ne morejo komisije, ki so postavljene za odmero osebno dohodninskega davka, nikakor svojevoljno in brez utemeljenja povišati svot napovedanih dohodkov. Stranke se morajo torej na vsak način prepelj obvestiti nego se to zgodi ter se mora vsako povišanje dotičnih svot utemeljiti. Upravno sodišče je po kratkem posvetovanju ugodilo pritožbi ter izreklo načelo, da ne smejo komisije za odmerjenje osebno-dohodninskega davka, kar meni nič svojevoljno določevati visokost dohodkov, od katerih se odmeri potem osebno-dohodninski davek. Predno to store,

morajo torej obvestiti stranke in celo še potem — utemeljiti vsako tako zvišanje. To je tudi jedino pametno in pravično, saj bi v nasprotnem slučaju bile tudi nepotrebné napovedi od strani davkoplčevalcev. Čemu toliko sitnosti, ako bi smele dotične komisije postopati, kakor bi se njim zdelo prav. —

*** Ženska ljubezen.** V zaporu Rostovem na reki Don v Rusiji je mlad arestant, kateri bo moral zaradi tatvine iti v Sibirijo. Bil je zaročen z lepo deklico dobrih starišev. Vzlic njegovemu hudodelstvu, ljubila ga je deklica čez vse ter se ni hotela ločiti od njega. Končno je dobila dovoljenje starišev, da se z njim poroči in ga spremlja v Sibirijo. V cerkvi zapora se je izvršila poroka. Dva kaznenca sta drugovala, med tem ko je bil starešina ravnatelj zapora. Mladenka je imela bogato toaleto; vsi njeni spremljevalci so bili kaznenci. Po ceremoniji so odpeljali moža v njegovo celico, ona pa je šla domu k starišem. Ko pride čas, pa pojde z možem v Sibirijo.

*** Bogata Eritreja.** Italijani so vsi srečni, v Eritreji so našli zlato! Ministerstvo vnanjih zadev se že peča z zadevo, kako bi se dalo te zlate zaklade čim hitreje izkoristiti. Sestavila se je že velika italijanska (menda židovska!) družba in ena italo-angleška, da se lotijo zakladov. Italijanski narod, čegar sinovi so dali svoje drago življenje za to ital. kolonijo v Menelikovi deželi, pač ne bodo imeli centezima od tega bogastva.

*** Slikar brez rok.** Zadnji ponedeljek je umrl belgijski slikar Charles François Felu v 70. letu svoje starosti. Njegova karijera je posebno zanimiva zategadelj, ker je bil umetnik brez rok. Dne 26. junija 1830 je bil rojen v Waermaede pri Coutrau v severni Flandriji ter si je v svojem rojstnem kraju kot slikar priboril mnogo slave, čeravno je bil brez rok. Začel je študirati 25 let star v Antverpah ter je kopiral s svojimi nogami več sto najboljših mojstrskih izdelkov. Pripovedoval je, kako ga je mati v mladosti naučila trgati barvane cvetlice s svojimi prsti na nogah. Kmalu pa je potreboval svoje noge, kakor drug človek roke. Ako je slikal, je bil naslonjen nazaj, da je dosegel z nogami platno. Barve je mesal brez najmanje težkoče ter delal brez vsacega napora. Pri jedi je potreboval vilice in nož ter je mogel kupico prinesiti do ust. Skoraj do svoje smrti se je sam obril, ne da bi se kaj poškodeval. Njegova edina bolečina je bila ta, da ni mogel napraviti gumbice.

*** Učence z revolverjem.** V Spletu je neki realce IV. letnika, ki je dobil v nrvnosti slab red, napadel z revolverjem v konferenčni sobi profesorja Nardellija ter ga zadel v lice. Profesor Cindro, ki je bil slučajno tudi prisoten, je zgrabil dečka ter mu po hudem boju izvil revolver iz roke.

*** Starka morilka.** V občini Istvan v pešlanskem komitatu je umorila 70 let stara žena Szkrancic svojega 80 letnega moža, z lopato. Že delj časa je s starikom slabo ravnala, v četrtek pa mu ni hotela dati kosila, zaradi česar sta se začela kregati; posledica tega je bila, da je žena prišla lopato ter udarila ž njo svojega moža, tako da je mrtev obležal.

*** Drakonične kazni** so zadele one rezervnike, ki so se na kontrolnem shodu v Kyjevu na Moravskem zglasili z „zde“. Dobili so po 3, oziroma 6 mesecev v garnizijskem zaporu, a jeden — knjigovodja Kalivoda — celo 13 mesecev zapora v trdnjavi. Pisati kakov komentar o tej obsodbi, ne bi bilo varno, toliko pa menda smemo reči, da po tej razsodbi ni baš olajšano stališče mej narodom onim češkim poslanecem, ki so za spravo z Nemci. Istotako je odprto vprašanje, da-li je ta razsodba na posebno korist vojski.

*** Kitajski roparji.** V Kantonu na Kitajskem so roparji zahtevali od raznih vnanjih bank visokih zneskov in sicer največ od angleških pod grožnjo, ako se jim zneski ne izplačajo, da banke z dinamitom razprše v zrak. Takih korenjakov bi trebalo židovskim bankam v Evropi.

*** Kupčija za umetnimi zobovi.** V preteklem letu so Združene države prodale Evropejcem za več kakor 280.000 K umetnih zobov. Francozi so v tem oziru najboljše klienti Amerikancev, ker so sami nakupili zob za 84.000 K.

Književnost.

Dom in Svet, Ilustrovan list za umetnost in za znanstvo. Vsebinska 4. zvezka. O lepoti. (Spisal dr. Fr. L.) [Dalje.] Pravijo I, II, III. (Zložil Silvin Sardenko.) Za narod. (Povest. — Spisal Mirovič.) [Dalje.] Šmar-nic nikar! (Slika iz življenja.) — Spisal F. S. Finžgar. [Konec.] Drobtine. (Piše Janko Barč.) 3. Moj Havelok. — 4. Prijatelj s cilindrom. Po maskeradi. (Predpustna slika. — Zložil E.) Kužne bolezni po nazorih sedauje znanosti. (Spisal dr. Simon Šubec.) [Konec.] Socijalni pomenki. (Piše dr. Ivan Krek.) [Dalje.] Slovenska književnost. „Sin.“

— „Gledališke igre.“ — Ročni kažipot. — Češka književnost. Časopis. Razne stvari. Dimitrij Vasiljev Grigorovič. Slike. Fatima. (Portret.) Študija. (W. Weis.) Gozdna idila. (Mihael M.) Samostan Melk ob Dunavu. (K. Beneš.) Z nekdanjega kapucinskega samostana v Amalfiju. Cerkev sv. Antona v Padovi. (Jož. Beck.) Tempel Sibilin v Tivoliju. (Jos. Beck.)

Narodno gospodarstvo.

Sestava mleka ter škodljivi vplivi na mleko, — iz katerega se dela sir.

Mleko je zmes vode, sirnine, raznih drugih beljakovin, mlečnega sladkorja in raznih solij.

Povprečno je v 100 kg kravjega mleka	
vode	87,3 kg
tolšče	3,5 "
si-rnine	3,5 "
raznih beljakovin (skute)	0,5 "
mlečnega sladkorja	4,5 "
raznih solij	0,7 "
skupaj	100

Kak sirar bi tегnil dvomiti o pravilnosti tega računa, ker se povprečno za 1 kg dozorelega sira potrebuje 12 kg mleka, oziroma ker dá 100 kg mleka 8 kg sira in se to razmerje torej ne sklada z gorenjim računom, ki kaže, da je v 100 kg mleka 7 kg sirnine in tolšče. Pomniti je treba, da je v popolnoma dozorelem siru tudi veliko soli in vode.

Sicer pa moramo pripomniti, da sestava mleka ni vedno enaka; tak je na pr. mleko novomolznih krav manj tolsto kakor mleko krav, ki že dolgo molzejo. Sestavo mleka predruѓačijo tudi razna močna krmila, kakor tudi krma s polja in travnikov, ki raste pod raznimi podnebnimi vplivi, na različnih tleh in s pomočjo različnega gnoja, sosebno umetnega.

Ker je mleko zmes raznih snovij, zato je neprenehoma podvrženo raznim vplivom in izpremembam.

Da se izdeluje prav fin in zelo ukusen sir, je prvi pogoj dobro, zdravo in tolsto mleko. Zaradi tega naj sirar strogo zahteva oddajo le takega mleka, gospodarji naj pa v svojo korist skrbne za tako mleko in naj je zlasti obvarujejo pred nakisanjem in razkrojitvijo.

Potrebno se nam zdi opozoriti na nekatere okoliščine, ki na mleko škodljivo vplivajo.

Mleko bolnih, zlasti na vimenu bolnih krav je vedno slabo, celo če žival dobiva močna zdravila.

Mleko utrujenih krav, bodisi če jih vpregamo ali daleč ženemo, ni dobro, posebno kadar jim je vroče ali če trpe žejo.

Vsa krmila, ki se lahko skisajo posebno oljnata, kakor sezamove in podzemeljskega oreha tropine, naredo mleko za sirarstvo manj sposobno, ako pri krmljenju ne skrbimo za največji red in največjo snago. Vrhu tega taka krmila povzročajo premočno kipenje sira in tudi vplivajo na njega okus. — Svariti je tudi pred krmljenjem bolnega ali gnilega krompirja, bodisi sirovega ali kuhanega, pred nezrelim in gnilim sadjem in pred napajanjem krav s siratno.

Umetna gnojila, ki imajo v sobi mnogo žveplene kisline, naredo klajo, ki slabo vpliva na mleko. Škodljivo je tudi, ozele-nelo travo polivati z gnojnico, če se potem gnojnica na travi posuši in se onesažena trava poklada. Seno ali trava, ki se na kupu segrejeta in taka pokladata, naredita mleko, ki se rado skisa.

Na mleko nadalje slabo vpliva zaduhli, vroči zrak v prenapoljenih, nizkih in slabo pri zračenih hlevih, nesnaga na živalih ter pri molzenju, hitro, nepopolno in sirovo molzenje, vsled česar v vimenu zastaja mleko, ki lahko zgreni ter dela volčje na vimenu.

Mleko krav, ki se gonijo, ni dobro, in istotako naj se ne rabi za izdelovanje sira mleko krav, ki so se bile otelile, predno ne preteče 9—10 dnij. Prvo mleko po teletu pa ni celo zanič.

Mleko krav, ki imajo kmalu storiti, ni več dobro za sir, kakor hitro postane močno grenko ali slano. Tudi prestane mleko, ki je bilo v vimenu 23 ur, ni za sir.

Na mleko zelo slabo vpliva nesnažna posoda. Leseno posodo je treba skrbno izpirati in vsak teden z lugom izpariti. Najboljša je pocinjena ploščevinasta posoda, a tudi ta naj se nadomesti z novo, kadar je že zelo obrabljena.

Škodljivo je, če mleko v vročem letnem času med molžo stoji v vročem, zaduhlem hlevu. V tem času naj se mleko ročno nosi iz hleva, in če je količkej mogoče, naj se hladi z mrzlo vodo.

Pri prenašanju mleka v sirarnico naj posode ne bodo prepolne in zaprte, ker se sicer mleko zaduši in skisa.

Pa tudi povsodi v sirarnici je paziti na največjo snago in red; prostori, kjer se hrani mleko, naj bodo vedno dobro prezračeni in tako prirojeni, da se da mleko hladiti. Za hlajenje mleka so najboljša lesena ali cementna korita, ki so napolnjena z mrzlo vodo, ali pa taka, skozi ktera teče mrzla voda in v ktere se postavlja mleko v posodah.

Umen sirar bo pa mleko, ki pride v sirarnico, vedno natančno opazoval ter ob potrebi tudi preiskal. Preiskava v sirarnici pa ni omejena le na določitev tolsče v mleku, ampak mora določiti tudi duh in okus mleka, njega kipelno silo ter njega večjo ali manjšo zmožnost zasiriti se (zakrkniti). „Kmet.“

S. Rožanc & A. Krusič,

krojaška mojstra,

priporočata se slav. občinstvu v mestu in na deželi za izdelovanje

vsakovrstne obleke

za vsaki star.

V zalogi imata različno blago iz prvih tvornic.

Za točno postrežbo jamčita.

Gorica, vrtna ulica št. 8.

V Pečenkovi hiši, poleg ljudskega vrta.

Tehtnice, mere in uteže preskuša ali cementira

podpisani izdelovalec tehtnic.

Priporoča se za vse v to stroko spadajoča dela in poprave gg. trgovcem in obrtnikom po jako zmerni ceni.

Zaloga tehtnic, decimalk, biciklov vseh sistemov od 50—300 K.

Karol Komel,
Gorica, Semeniška ulica št. 8.

„Narodni Koledar“

za navadno leto 1900.

dobiva se v

„Narodni tiskarni“

Gorica, ulica Vetturini 9,

po 60 vin., s pošto 10 vin. več.

Novi naročniki „Gorice“ dobé ga brezplačno.

Andrej Cermel

na Kornju št. 10.

priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino vsakovrstnih potrebščin, kakor so: vse vrste riž, olje itd. Na razpolago imajo tudi domačo slanino: špeh in salame in to, na drobno in debelo. Cene zmerna, postrežba točna.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporoča

pristna bela in črna vina iz v-pavskih, furlan-skih, briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogorske monarhije v sodih o 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Josip Gorjanc

gostilničar

v Attemsovi palači na Kornu v Gorici,

ima tudi klevce za konje in vozove.

Razun dobrega črnega in belega vina ter piva, priporoča vedno izvrstna jedila, gorika ali mrzla. Ima ceno prenočišč.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Solskega doma“.

Dobiva se povsod!

Najboljše in najcenejše voščilo (biks) svetá je Ciril-Melodovo voščilo.

Da brez truda hitro in najlepši blišče. Kdor hoče obuvati usnje mehko, in trpežno ohraniti lepo, bliščečo in trpežno glavni zalagatelj Ciril-Melodovo voščilo.

Naj kupuje samo Ciril-Melodovo voščilo. Podružnici v Sežani in Komun. na Travniku št. 5. Razpošiljam na vse avstro-ogorske postaje franko.

Zahtevajte povsod!

Odlikovana tovarna

1894.

1891.

1894.

vsakovrstnega pohištva.

Ivan Doljak, Solkan pri Gorici

v lastni hiši. — Lastne žage. — Ustanovljena l. 1891.

Zaloga

vsakovrstnega pohištva, kompletne spalnice, jedilnice in sprejemnice, od najnavadnejšega do najfinejšega sloga; vsakovrstnih slik, zreal, okvirjev in stolic, kakor tudi vseh tapetarskih izdelkov. — Zaloga vsakovrstnih desk iz mehkega in trdega lesu; velika zbirka obkladkov (remeša) in strugarskih izdelkov, kakor tudi vseh k mizarski, strugarski in tapetarski stroki spadajočih potrebščin.

Blago se razpošilja na vse kraje prosto železniška postaja goriska.

Jamči se za točno postrežbo. — Brez konkurence!

Prva kranjska tovarna testenin Žnidaršič & Valenčič

v Ilirski Bistrici

priporoča svoje izborne testenine kot makarone, fideline, vrvice in različne vloge za na juho velespoštovanemu občinstvu.

Prvi sijajni uspeh najinih izdelkov je ta, da se ni v našem okraju v treh letih toliko testenin zavžilo, kot najinih v tem času kar jih izdelujeva. — Velespoštovana gospodinja! Sezite po tej jedi, katero pri nas s slastjo še oni zavživajo, ki dosedaj o testeninah še slišati niso hoteli. Najine testenine vdobe se v vseh boljših prodajalnicah jestvin; povsem zanesljivo najine pa so le one, ki se prodajajo v zavojih po 1/2 kg. z najino firmo.

Trgovcem pošiljava cenik zastoj in franko.

„Narodna tiskarna“ v Gorici

ulica Vetturini št. 9.

je preskrbljena s povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem. Izdeluje vsa dela v najkrajšem času po tako nizkih cenah, da se ne boji konkurence.

Tiska brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in papir, posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice in poročnice v elegantnih ter osmrtnice v velikih in manjših oblikah.

„Narodna tiskarna“ tiska

„Gorico“, ki izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah (zjutranje in večerno) ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 krone.

„Narod“, ki izhaja vsako drugo soboto ter velja celoletno 1 krono in 60 vinarjev, polletno pa 80 vinarjev. Kdor naroči 10 iztisov pod enim naslovom, dobi 11. po vrhu.

Izdala je

„Narodni koledar“, ki obsega razen koledarskih podatkov in raznega drobiža, povesti poučne in zabavne vsebine ter oglase slovenskih trgovcev in obrtnikov iz mesta in dežele.

Začela je zalagati vsakovrstne tiskovine za duhovnije, županstva in dr. urade.

Že zdaj ima v zalogi sledeče cerkvene tiskovine:

1. Nota pro denuntiationibus faciendis;
2. Nota pro denuntiationibus factis;
3. Račun (3 pole) v slovenskem jeziku;
4. Testimonium status liberi;
5. Testimonium doctr., relig. et baptismi;
6. Fides matrimonialis;
7. Fides natiuitatis et baptismi;
8. Fides mortis et sepulturae;
9. Status animarum;
10. Liber matrimoniorum;
11. Liber baptizatorum;
13. Liber defunctorum;
13. Spovedni listki.

Vse druge tiskovine so v tisku, na kar opozarjamo sl. županstva in dr. urade.

Priporoča posetnice

Se ne boji konkurence